

# Biuletyn

Biuletyn Informacyjny Polskiego Komitetu Europejskiej Sieci Przeciwdziałania Ubóstwu EAPN  
Nr 5/2010

# UBÓSTWO



## dostrzegaj, reaguj

Publikacja przygotowana w ramach projektu „EAPN Polska – razem na rzecz Europy Socjalnej” dofinansowanego ze środków Programu Operacyjnego Fundusz Inicjatyw Obywatelskich.

 **FIO**  
Fundusz Inicjatyw  
Obywatelskich

**P**olski Komitet Europejskiej Sieci Przeciwdziałania Ubóstwu EAPN Polska został powołany 1 lutego 2007 roku. Komitet jest niezarejestrowaną platformą i działa przy Wspólnocie Roboczej Związków Organizacji Socjalnych. W chwili obecnej do EAPN Polska przynależy 29 organizacji.

Celem Polskiego Komitetu Europejskiej Sieci Przeciwdziałania Ubóstwu jest integrowanie krajowych organizacji na rzecz przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu. Cele te realizuje m.in. poprzez: monitoring polskiej i europejskiej polityki społecznej; organizacje spotkań, debat, konferencji; przygotowywanie ekspertyz, biuletynów dotyczących problematyki integracji społecznej.

Polski Komitet EAPN działa na podstawie Regulaminu, który został przyjęty przez Zgromadzenie Ogólne EAPN Polska.

Polski Komitet EAPN jest członkiem European Anti-Poverty Network – EAPN (Europejskiej Sieci Przeciwdziałania Ubóstwu) z siedzibą w Brukseli. EAPN został utworzony w 1990 roku i składa się z przedstawicieli krajowych sieci organizacji działających na rzecz przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu (obecnie 26 sieci narodowych) oraz europejskich organizacji działających w tym obszarze (obecnie 28 sieci należy do EAPN).

## **1. Zgromadzenie Ogólne Polskiego Komitetu Europejskiej Sieci Przeciwdziałania Ubóstwu**

**W** dniu 19 kwietnia 2010 roku w Warszawie odbyło się Zgromadzenie Ogólne Polskiego Komitetu EAPN.

Na spotkaniu obecni byli przedstawiciele 12 organizacji członkowskich.

Program Zgromadzenia Ogólnego obejmował:

1. Sprawozdanie z działalności Polskiego Komitetu EAPN za rok 2009
2. Sprawozdanie z działalności Rady Wykonawczej Polskiego Komitetu EAPN
3. Omówienie działań EAPN Europa
4. Omówienie działań Polskiego Komitetu EAPN na rok 2010
5. Dyskusja programowa – postulaty Polskiego Komitetu EAPN
6. Wybory do Rady Wykonawczej Polskiego Komitetu EAPN

W okresie maj 2009 – kwiecień 2010 do głównych działań Polskiego Komitetu EAPN należało:

- zorganizowanie 8 spotkań Rady Wykonawczej,
- zorganizowanie 7 spotkań Rady Ekspertów Społecznych,
- zorganizowanie panelu dyskusyjnego „Walka z ubóstwem w centrum europejskich działań”,
- zorganizowanie konferencji międzynarodowej „Prawa i szanse osób ubogich”,
- przygotowanie i wydanie 5 numerów Biuletynu Informacyjnego,
- przygotowanie i wydanie „Przewodnika po europejskiej polityce społecznej”,
- przygotowanie 10 ekspertyz z zakresu polityki społecznej,
- tłumaczenie „Anti Poverty Magazine”.

Większość tych działań odbyła się w ramach projektów realizowanych przez WRZOS: „EAPN Polska – profesjonalny dialog na rzecz Europy Socjalnej” dofinansowanego w ramach Funduszy Norweskich oraz „EAPN Polska – razem na rzecz Europy Socjalnej” dofinansowanego w ramach Funduszu Inicjatyw Obywatelskich.

Przedstawiciele Polskiego Komitetu EAPN włączyli się także w konsultacje Programu Działań na rok 2010 prowadzonych przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej oraz w przygotowania do obchodów i obchody Międzynarodowego Dnia Walki z Ubóstwem 17 października inicjowane przez Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich. Polski Komitet EAPN pod przewodnictwem Stowarzyszenia ATD Czwarty Świat brał udział w przygotowaniach do Europejskich Spotkań Osób Doświadczających Ubóstwa i Wykluczenia Społecznego oraz zorganizował Krajowe Spotkanie takich osób w Biurze Rzecznika Praw Obywatelskich.

Główne działania zaplanowane na 2010 rok to:

- wydawanie Biuletynów Informacyjnych dotyczących problematyki ubóstwa i wykluczenia społecznego,
- przygotowanie ekspertyz dotyczących problematyki polityki społecznej (migracji, bezdomności, problemu ubóstwa dzieci, rodzin, osób starszych),
- prowadzenie strony internetowej [www.eapn.org.pl](http://www.eapn.org.pl),
- lobbing na rzecz 22 postulatów dla polityki społecznej dotyczących poprawy sytuacji osób ubogich i wykluczonych społecznie,
- zorganizowanie Krajowego Spotkania Osób Doświadczających Ubóstwa i Wykluczenia Społecznego,
- przygotowanie spotu telewizyjnego i radiowego oraz reklamy prasowej,
- ogłoszenie konkursu na Pamiętniki Osób Doświadczających Ubóstwa.

Podczas spotkania odbyła się również dyskusja nad 22 postulatami Polskiego Komitetu EAPN dotyczącymi zmian w polityce społecznej, które przygotowała Rada Ekspertów Społecznych.

Dokonano również wyboru nowej Rady Wykonawczej Polskiego Komitetu EAPN w składzie:

1. dr hab. Ryszard Szarfenberg (Instytut Polityki Społecznej UW) - Przewodniczący
2. Ks. Stanisław Słowik (Caritas Diecezji Kieleckiej) – Wiceprzewodniczący
3. Krzysztof Balon (Wspólnota Robocza Związków Organizacji Socjalnych) – Wiceprzewodniczący
4. Pierre Klein (Stowarzyszenie Przyjaciół Międzynarodowego Ruchu ATD) – Wiceprzewodniczący
5. Sebastian Szydlik (Stowarzyszenie Nadzieja) – Wiceprzewodniczący
6. Małgorzata Lelonkiewicz (Federacja Polskich Banków Żywności) - Członek
7. Walentyna Milewska (Stowarzyszenie RAZEM) - Członek
8. Paweł Korliński (Stowarzyszenie MONAR) – Członek
9. Cezary Miżejewski (Ogólnopolski Pracowniczy Związek Zawodowy Konfederacja Pracy) - Członek
10. Kamila Płowiec (Wspólnota Robocza Związków Organizacji Socjalnych) – Sekretarz

## **2. Kampania społeczna „Stop Ubóstwu”**

**W** ramach obchodów Europejskiego Roku Walki z Ubóstwem i Wykluczeniem Społecznym, Polski Komitet EAPN przy wsparciu finansowym Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej przygotował spot telewizyjny i radiowy „Ubóstwo –

- dostrzegaj, reaguj”. Celem przygotowanej kampanii społecznej było:
- Zwrócenie uwagi na problem ubóstwa i wykluczenia społecznego
  - Pokazanie równych szans wszystkich obywateli
  - Walka ze stereotypami i napiętnowaniem społecznym
  - Promowanie solidarności społecznej
  - Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu
  - Zmobilizowanie różnych podmiotów do przeciwdziałania problemowi ubóstwa i wykluczenia społecznego, w kontekście wyrównywania szans obywateli i integracji międzypokoleniowej
  - Walka z dyskryminacją
  - Uświadczenie całemu społeczeństwu odpowiedzialności za walkę z problemem.

Poprzez przygotowany spot Polski Komitet EAPN chciał zwrócić uwagę społeczeństwa, że prawie co piąty Polak zmagają się na co dzień z problemem ubóstwa. Spot miał swoją premierę w polskim Tygodniu Tematycznym w dniach 17-23 maja i ukazał się w telewizji TVN 7, TVN Style, TVN Turbo, TVN Warszawa, Kuchnia TV, Planete, w licznych rozgłośniach internetowych oraz w kinie Muranów w Warszawie. Na swoich łamach zamieścił również kampanię tygodnik „Polityka” i miesięcznik „Samo zdrowie” oraz wiele portali internetowych. Został przygotowany również plakat z tej kampanii. Spot telewizyjny można zobaczyć na stronie [www.eapn.org.pl](http://www.eapn.org.pl), na portalu [www.youtube.com](http://www.youtube.com) oraz w zakładce profilu EAPN Polska założonym na portalu [www.facebook.com](http://www.facebook.com).



### **3. Polski Tydzień Tematyczny**

**P**olski Tydzień Tematyczny w ramach obchodów Europejskiego Roku Walki z Ubóstwem i Wykluczeniem Społecznym odbył się w dniach 17-23 maja. W tym Tygodniu oprócz emisji spotu telewizyjnego, radiowego, informacji internetowej i prasowej, Polski Komitet EAPN zorganizował debatę „Polski Komitet EAPN wobec myślenia strategicznego o walce z ubóstwem i wykluczeniem społecznym”,

na której obecni byli przedstawiciele organizacji członkowskich. Podczas debaty dyskutowane były trzy dokumenty strategiczne Polskiego Komitetu EAPN: stanowisko w sprawie Strategii Unii Europejskiej 2020, stanowisko w sprawie Narodowej Strategii Integracji Społecznej i priorytety strategiczne Polskiego Komitetu EAPN, przygotowane w oparciu o 22 postulaty. W debacie udział wzięło również dwoje przedstawicieli powstającej na Islandii Europejskiej Sieci Przeciwdziałania Ubóstwu, którzy opowiedzieli o głównych problemach społecznych, pojawiających się na Islandii po kryzysie finansowym. Przekazali również przesłanie Europejskiej Koalicji Organizacji Pozarządowych.

#### **4. Przesłanie Europejskiej Koalicji Organizacji Pozarządowych**

**40** europejskich organizacji pozarządowych zawiązało koalicję w celu podejmowania wspólnych działań i realizacji wspólnie przygotowanego przesłania. Koalicja na rzecz Europejskiego Roku Walki z Ubóstwem i Wykluczeniem Społecznym 2010 jest koordynowana przez Europejską Sieć Przeciwdziałania Ubóstwu. Tekst przesłania Europejskiej Koalicji został wydrukowany i jest transportowany z kraju do kraju pomiędzy tygodniami tematycznymi i podpisany przez znaczące dla danej sieci osoby. Przedstawiciele tworzącej się islandzkiej sieci EAPN przyjechali do Warszawy, gdzie podczas organizowanej przez Polski Komitet EAPN debaty, przekazali Przesłanie. Zostało ono podpisane przez Przewodniczącego Polskiego Komitetu EAPN – dr hab. Ryszarda Szarfenberga oraz członka Rady Ekspertów Społecznych EAPN Polska p. Cezarego Miżejewskiego. Przesłanie to zostało następnie zawiezione do Madrytu, w hiszpańskim Tygodniu Tematycznym przez p. Walentynę Milewską – członka Rady Wykonawczej Polskiego Komitetu EAPN. W Madrycie przekazanie Przesłania odbyło się w biurze EAPN Hiszpania przy udziale telewizji oraz prasy. Hiszpańska sieć zawiozła kolejno Przesłanie do Niemiec.

Przesłanie socjalnych organizacji pozarządowych to:

##### **Kampania edukacyjna na temat strukturalnych przyczyn ubóstwa i wykluczenia społecznego**

Rozpocznijmy wyrazistą kampanię edukacyjną na temat strukturalnych przyczyn i konsekwencji ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz przyczyn i skutków obecnego kryzysu. Kampania powinna podkreślać rosnącą przepaść pomiędzy biednymi i bogatymi oraz rolę państwa w regulacji bogacenia się i dystrybucji dóbr na rzecz realizacji praw socjalnych i gospodarczych wszystkich obywateli.

##### **Wzmocniony dialog z osobami ubogimi i organizacjami działającymi na ich rzecz**

Osoby dotknięte ubóstwem i organizacje, które je wspierają to niezbędni partne-

rzy w poszukiwaniu długofalowych rozwiązań kwestii ubóstwa. Należy opracować i przyjąć takie wytyczne dla UE i poszczególnych państw członkowskich, które wspierałyby uczestnictwo tych osób i ich aktywny udział w procesach podejmowania decyzji. Wdrażanie wytycznych powinno pokryć inwestycje na wszystkich szczeblach, co zapewni udział organizacji pozarządowych jako równoprawnych partnerów we wszystkich procesach podejmowania decyzji.

### **Polityczne dziedzictwo roku 2010**

Musi powstać nowa strategia zrównoważonego i socjalnego rozwoju, powstała w oparciu o prawa podstawowe, stawiające ludzi i planetę na pierwszym miejscu, a zwalczanie ubóstwa i wykluczenia społecznego u podstaw rozwoju wszelkiej polityki UE.

Powołanie specjalnej Rady Europy na rzecz Ubóstwa i Wykluczenia Społecznego oraz złożenie przez głowy państw i rządów deklaracji, potwierdzających walkę z ubóstwem i wykluczeniem społecznym jako kluczowy priorytet agendy UE. Deklaracja ta powinna doprowadzić do odnowienia europejskiej strategii integracji społecznej w ramach socjalnej OMK, angażując wszystkie podmioty zainteresowane i zapewniając osiągnięcie określonych celów na szczeblu krajowym i europejskim. Deklaracja powinna zobowiązywać do określonych działań na rzecz zapewnienia dostępu do godnej pracy i dostępnych usług wysokiej jakości – mieszkalnictwa, niedrogiego ogrzewania, edukacji, opieki zdrowotnej, minimalnego dochodu i usług szkoleniowych.

Postęp w dziedzinie programów dochodu minimalnego, aby każdy obywatel UE mógł wyjść z ubóstwa i żyć godnie, ustalenie wspólnej definicji odpowiedniego dochodu i sposób regularnego uaktualniania go z rosnącymi kosztami życia, a także ramy dyrektywy o dochodzie minimalnym – historyczny przełom w wysiłkach na rzecz zapewnienia wyższych standardów socjalnych.

Zaangażowanie w wyeliminowanie bezdomności w oparciu o pisemną deklarację Parlamentu Europejskiego. Opracowanie ramowej definicji bezdomności, w celu umożliwienia zebrania porównywalnych i rzetelnych danych i corocznej oceny działań podjętych na rzecz eliminacji bezdomności w UE.

### **Fundusze wspierające zobowiązania UE do walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym**

W oparciu o istniejący program PROGRESS należy stworzyć nowy program walki z ubóstwem i zapewnić dodatkowe wsparcie dla działań na szczeblu krajowym, co zwiększy zaangażowanie podmiotów w poszczególnych państwach członkowskich a także wymianę doświadczeń i uczenie się poprzez tzw. „projekty pokazowe”. Program powinien dysponować funduszami umożliwiającymi zaangażowanie osób dotkniętych ubóstwem w podejmowanie decyzji i tworzenie własnych organizacji.

Finansowanie walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym powinno odbywać się z Funduszy Strukturalnych UE.

## **5. Priorytety strategiczne Polskiego Komitetu Europejskiej Sieci Przeciwdziałania Ubóstwu**

**P**odczas organizowanej przez Polski Komitet EAPN debaty na temat 22 postulatów EAPN Polska zostały przygotowane priorytety strategiczne pt: „Prawa, Dialog i Przedsiębiorczość”, które brzmią następująco:

Polityka publiczna, a w tym społeczna, powinna być oparta na możliwie najszerszym zestawie praw obywatelskich rozumianych integralnie i obejmujących wszystkie wymiary, również ekonomiczno-socjalny. W związku z tym będziemy domagać się ratyfikacji przez Polskę Zrewidowanej Europejskiej Karty Społecznej oraz Konwencji Praw Osób Niepełnosprawnych, oba dokumenty wraz z dodatkowymi protokołami umożliwiającymi składanie skarg.

Budowanie dialogu pomiędzy najważniejszymi interesariuszami systemu polityki społecznej z włączaniem do niego samych osób doświadczających ubóstwa i wykluczenia oraz ich najbliższych. W związku z tym popieramy ustanowienie systemu dialogu społecznego i obywatelskiego z zastosowaniem innowacyjnych metod włączania obywateli do decydowania o kształcie instytucji, od których często zależy ich los.

Stawiamy na rozwój gospodarki społecznej jako drogi do wspierania demokracji w miejscu pracy i jednocześnie przedsiębiorczości osób doświadczających ubóstwa i wykluczenia społecznego. W związku z tym będziemy zabiegali poprawę warunków prawnych i finansowych dla prowadzenia działalności gospodarczej nie nastawionej na zysk, ale na integrację społeczną i inne ważne cele, np. ochronę środowiska, poprawianie jakości więzi społecznych, realizację praw człowieka.

Podkreślamy jak duże znaczenie ma stałe i systematyczne poprawianie sytuacji materialnej, psychologicznej i społecznej wszystkich dzieci, z uwzględnieniem specjalnych potrzeb związanych z niepełnosprawnością, miejscem zamieszkania, warunkami życia i wychowania. W związku z tym będziemy popierać tworzenie zintegrowanego systemu powszechnych usług społecznych dla dzieci i ich rodziców (zdrowotnych, edukacyjnych, doradczych, pomocowych), programów uwzględniających specjalne potrzeby oraz programów wczesnej interwencji.

Uważamy, że organizacje pozarządowe powinny razem ze związkami zawodowymi

i organizacjami pracodawców (przy współpracy z instytucjami badawczymi) brać udział w przeciwdziałaniu ubóstwu i wykluczeniu pracowników, a także osób samozatrudnionych i mikroprzedsiębiorców. W związku z tym będziemy dążyli do nawiązywania stałych kontaktów ze związkami zawodowymi i organizacjami pracodawców, tworzyć sieci dialogu, współpracy i wywierania wpływu w celu ograniczenia problemów ubóstwa i wykluczenia w sferze pracy.

Osoby w małym stopniu zdolne do aktywności zawodowej i samodzielnej egzystencji nie powinny pozostawać poza uwagą w działaniach zapobiegających i łagodzących ubóstwo i wykluczenie społeczne. W związku z tym popierać będziemy działania na rzecz poprawy jakości długoterminowej opieki nieformalnej i formalnej, środowiskowej i instytucjonalnej, która powinna szanować godność, wspierać autonomię i podtrzymywać aktywność pozazawodową w różnych wymiarach życia.

## **6. Stanowisko Polskiego Komitetu Europejskiej Sieci Przeciwdziałania Ubóstwu w sprawie celów związanych z walką z ubóstwem i wykluczeniem społecznym w strategii UE 2020**

**G**lobalny kryzys boleśnie dotknął wiele krajów w Europie i na świecie. W jego cieniu organy Unii Europejskiej opracowują nową strategią na rzecz zatrudnienia i wzrostu gospodarczego do roku 2020. Z uznaniem przyjmujemy tę inicjatywę i mamy nadzieję, że dzięki niej obywatele i mieszkańcy Europy, w szczególności ci w gorszej niż inni sytuacji, szybciej odczują trwale zmiany na lepsze.

Z zadowoleniem witamy uwzględnienie wymiaru społecznego rozwoju poprzez wyznaczenie celów strategicznych polegających na wspieraniu integracji społecznej i zwalczaniu ubóstwa. Popieramy wysiłki zmierzające do konkretyzacji tego celu poprzez przemyślane wybór wskaźników i ustalenie ich docelowego poziomu.

W propozycji Komisji Europejskiej liczba osób ubogich w UE miała zmniejszyć się o 20 mln czyli o 25% do 2020 r. Cel ten został zmniejszony w stosunku do wstępnych dyskusji, gdzie zgłaszano postulat obniżenia poziomu ubóstwa o jedną trzecią. Część organizacji domagała się jeszcze bardziej ambitnej redukcji o połowę. Podstawą do obliczeń była granica 60% mediany dochodów od dawna stosowana w statystyce UE. Rada Europejska w konkluzjach z drugiej połowy marca uznała jednak tylko, że „należy prowadzić dalsze prace nad przygotowaniem właściwych wskaźników”. Poważnie niepokoi nas taki obrót sprawy - najpierw zmniejszanie aspiracji, a następnie zakwestionowanie nawet wskaźnika, za pomocą którego je opisywano.

Uważamy, że pierwotna propozycja Komisji Europejskiej, czyli zmniejszenie ubóstwa relatywnego (granica 60% mediany dochodów), była dobra i takie podejście popieramy. Wiemy, że są różne wskaźniki i każdy z nich ma mocne i słabe strony, obawiamy się jednak, by dyskusja o sprawach technicznych nie osłabiła zaangażowania Unii i państw członkowskich na rzecz przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu.

Podkreślamy z całą mocą, że ubóstwo dzieci, pracowników, seniorów i osób niepełnosprawnych jest niesprawiedliwością, której nie możemy przyglądać się z założonymi rękami. Nie można liczyć na to, że wszystkie te problemy automatycznie rozwiąże wzrost gospodarczy w połączeniu z indywidualną zaradnością. Domagamy się strategicznego myślenia w tych sprawach, stawiania celów ambitnych i jednocześnie realistycznych, ich konkretyzacji za pomocą odpowiednich wskaźników, przeznaczania na realizację europejskich, krajowych i lokalnych strategii odpowiednio dużych środków oraz systematycznego działania na rzecz ich aktualizacji i implementacji.

## **7. Stanowisko Polskiego Komitetu Europejskiej Sieci Przeciwdziałania Ubóstwu w sprawie kwestii ubóstwa i wykluczenia społecznego w dokumentach strategicznych rządu**

W sierpniu 2004 roku Rada Ministrów przyjęła dokument programowy pod nazwą **Narodowa Strategia Integracji Społecznej dla Polski**. Dokument ten określał zestaw priorytetów wraz ze wskaźnikami, które powinny zostać zrealizowane do 2010 roku.

Waga tego dokumentu była o tyle istotna, że został wypracowany w partnerstwie administracji rządowej oraz przedstawicieli organizacji jednostek samorządu terytorialnego, związków zawodowych, organizacji pracodawców, organizacji pozarządowych oraz przedstawicieli świata nauki. Po raz pierwszy wspólnie wypracowano szereg nieznanych w polskim systemie prawnym definicji oraz naukowo opisano nowe zjawiska, co stało się istotnym elementem w przygotowywanych zmianach prawnych.

Horyzont czasowy Strategii obejmował okres od 2004 do 2010 roku. Stanowi to szansę na podsumowanie dotychczasowych działań strategicznych oraz zaplanowanie ich na dalszy okres programowania do 2020 roku.

Pomimo faktu, iż efektem Strategii oraz prac Zespołu był szereg ważnych inicjatyw, w tym stworzenie Funduszu Inicjatyw Obywatelskich oraz wdrożenie dwuletnich Krajowych Planów Działania na Rzecz Integracji Społecznej, to jednak całość realizacji Strategii wymaga pełnej analizy zarówno w zakresie zgłaszanych inicjatyw jak i osiągniętych wskaźników.

Zakończenie okresu realizacji NSIS, nie powinno kończyć długofalowego, strategicznego myślenia o przeciwdziałaniu ubóstwu i działaniach na rzecz integracji społecznej. Zwłaszcza w obecnym roku, który został przez Unię Europejską ustanowiony Europejskim Rokiem Walki z Ubóstwem i Wykluczeniem Społecznym. Nie oczekujemy tworzenia specjalnej strategii, jednak wiadomo, że w ramach nowego programowania strategicznego obszar objęty NSIS znajdzie się w planowanej **Strategii Rozwoju Zasobów Ludzkich**, którą przygotowuje Kancelaria Prezesa Rady Ministrów.

Dlatego też Polski Komitet Europejskiej Sieci Przeciwdziałania Ubóstwu oczekuje od przedstawicieli administracji rządowej:

- dokonania kompleksowej analizy realizacji Narodowej Strategii Integracji Społecznej od 2004 roku;
- poddania szerokiej dyskusji publicznej priorytetów nowej Strategii rozwoju zasobów ludzkich już na etapie jej przygotowywania, a nie konsultacji post factum.

Zdaniem Polskiego Komitetu EAPN, istotnym doświadczeniem dotychczasowych wspólnych prac programowych realizowanych w ramach partnerstwa publiczno – społecznego było podkreślenie wagi kompleksowej diagnozy oraz partnerskiego podejścia w określeniu najistotniejszych długofalowych priorytetów. Jesteśmy przekonani, że dotychczasowe doświadczenia związane z opracowaniem i realizacją NSIS dają dobrą podstawę do dalszej pracy nad strategicznym planowaniem w tym obszarze.

## **8. Krajowe Spotkanie Osób Doświadczających Ubóstwa i Wykluczenia Społecznego**

W dniu 22 maja 2010 roku po serii spotkań przygotowawczych odbyło się Krajowe Spotkanie Osób Doświadczających Ubóstwa, które wyłoniło ostateczny skład polskiej delegacji do Brukseli na Europejskie Spotkania Osób Doświadczających Ubóstwa i Wykluczenia Społecznego. Spotkanie odbyło się w Biurze Rzecznika Praw Obywatelskich pod hasłem „Nasz głos jedzie do Brukseli”. W spotkaniu

udział wzięli przedstawiciele różnych organizacji należących do Polskiego Komitetu EAPN. Po zapoznaniu się uczestników i krótkim wstępie, odbyła się praca w grupach roboczych na temat: dostępu do usług podstawowych, partycypacji, problemów rodziny, zdrowia oraz długów. Na zakończenie spotkania zostało odczytane przesłanie polskiej delegacji do Brukseli. Sześciuosobowa delegacja, składająca się z reprezentantów takich organizacji jak: Stowarzyszenie ATD, Stowarzyszenie MONAR, Stowarzyszenie „Arka Nadziei” oraz Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Młodzieży „Blisko Dziecka”, pojedzie na Europejskie Spotkania Osób Doświadczających Ubóstwa i Wykluczenia Społecznego w Brukseli. Tegoroczne spotkanie odbędzie się w dniach 25-26 czerwca.

## **9. Walne Zebranie Europejskiej Sieci Przeciwdziałania Ubóstwu**

**W** dniach 10-12 czerwca 2010 w Limassol na Cyprze odbyło się Walne Zebranie Europejskiej Sieci Przeciwdziałania Ubóstwu.

Głównymi celami spotkania było:

- Refleksja nad wdrażaniem postulatów Europejskiego Roku Walki z Ubóstwem i Wykluczeniem Społecznym w kontekście strategicznych wniosków dla dalszej pracy EAPN.
- Pogłębienie refleksji nad wpływem procesów globalizacji i migracji oraz zachęcenie EAPN i jego członków do lepszego integrowania tych procesów w codziennej pracy.
- Podkreślenie 20 rocznicy istnienia Europejskiej Sieci Przeciwdziałania Ubóstwu.
- Zapewnienie zaangażowania członków europejskiej sieci w wyznaczanie kierunków strategicznych i w sprawy statutowe EAPN Europa.

W spotkaniu udział wzięło około 160 przedstawicieli organizacji członkowskich EAPN oraz zaproszeni goście. Polski Komitet EAPN reprezentowało 8 osób będących członkami takich organizacji jak: Federacja Polskich Banków Żywności, Stowarzyszenie Przyjaciół Międzynarodowego Ruchu ATD Czwarty Świat, Stowarzyszenie Interwencji Prawnej, Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Młodzieży „Blisko Dziecka” oraz Wspólnota Robocza Związków Organizacji Socjalnych.

Pierwszego dnia do EAPN została przyjęta estońska Sieć Przeciwdziałania Ubóstwu. Następnie odbyła się seria głosowań nad sprawozdaniem merytorycznym z działalności EAPN za 2009 czy nad sprawozdaniem finansowym. Zaprezentowany został również wstępny program pracy na rok 2011 i wstępny plan budżetu. Pod koniec tej sesji odbyła się krótka prezentacja deklaracji końcowej Walnego Zebrania.

Następnie odbyło się 5 różnych wizyt studyjnych, podczas których uczestnicy mogli zapoznać się z realiami dotyczącymi sytuacji migracyjnej na Cyprze. Po wizytach miała miejsce nieoficjalna prezentacja działań każdej z sieci EAPN i ich aktywności podejmowanych w Europejskim Roku Walki z Ubóstwem i Wykluczeniem Społecznym.

W ostatniej części tego dnia odbyła się sesja plenarna z udziałem prezesa EAPN Europa, przedstawiciela Wydziału ds. Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Równych Szans w Komisji Europejskiej oraz osoby reprezentującej Prezydenta Cypru.

Drugi dzień Walnego Zebrania poświęcony został tematowi migracji. Po sesji otwierającej, w której udział wzięli przedstawiciele cypryjskiego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, cypryjskiej sieci EAPN oraz organizacji pozarządowej zajmującej się polityką migracyjną, odbył się market, na którym sieci narodowe EAPN prezentowały swoje działania podejmowane na rzecz migrantów.

Następnie odbyło się 5 równoległych warsztatów, na których poruszany był problem migracji w kontekście: dostępu do zatrudnienia, dostępu do usług społecznych, migracji, ubóstwa i zdrowia psychicznego, prawa dla nieudokumentowanych migrantów oraz zagadnień związanych z dziećmi migrantów. Warsztaty te poprzedzone były prezentacją jednego z krajów oraz organizacji europejskiej należących do EAPN. Podczas warsztatu dotyczącego migracji i dostępności do usług społecznych, odbyła się prezentacja przygotowane przez dwoje uczestników Polskiego Komitetu EAPN dotycząca sytuacji migracyjnej w Polsce.

W ostatniej części dnia podsumowano wszystkie warsztaty.

Ostatni dzień spotkania rozpoczął się również warsztatami. Ich wyniki mają służyć do przygotowania nowej Strategii EAPN na lata 2012-2014. Tematami warsztatów było: partycypacja, budowanie strategii komunikacji, powiązanie europejskiego programu z narodowymi, podejmowanie decyzji i dobre rządzenie oraz zaangażowanie narodowych sieci w pracę sieci europejskiej. Po podsumowaniu tych warsztatów odbyło się ponownie głosowanie nad dokumentami programowymi i budżetem EAPN Europa na 2011.

W ostatniej części przyjęte zostały rezolucje zgłaszane przez sieci narodowe oraz po długiej dyskusji, większością głosów przyjęta została także deklaracja końcowa.

## **Deklaracja końcowa Walnego Zebrania Europejskiej Sieci Przeciwdziałania Ubóstwu**

W dniach 10-12.06.2010 w Limassol na Cyprze odbyło się 21. Walne Zebranie EAPN, w trakcie którego członkostwo w sieci uzyskała **EAPN Estonia**.

Zgromadzenie ogólne odbyło się w połowie **Europejskiego Roku Walki z Ubóstwem i Wykluczeniem Społecznym**, na tydzień przed kluczowym posiedzeniem Rady Europejskiej, które wyznaczy cele redukcji ubóstwa nowej **Strategii UE 2020**. Zgromadzenie Ogólne było również okazją do zaakcentowania 20. rocznicy powstania EAPN.

W ramach zgromadzenia ogólnego odbyła się konferencja EAPN na temat problemu **ubóstwa i wykluczenia społecznego wśród imigrantów w Unii Europejskiej**. Cypr jako jedno z państw, do których w pierwszej kolejności przybywają imigranci do UE, często narażając się na wiele niebezpieczeństw w poszukiwaniu lepszego życia, to szczególnie odpowiednie miejsce do dyskusji na ten temat.

Podejmowane obecnie decyzje dotyczące **strategii wyjścia z kryzysu**, obejmujące między innymi znaczące cięcia wydatków publicznych, zaczynają odnosić katastrofalny wpływ na walkę z ubóstwem i wykluczeniem społecznym. EAPN jest zdania, że nie ma strategii wyjścia z kryzysu bez strategii wyjścia z ubóstwa, cięcia wydatków publicznych nie są rozwiązaniem problemu. Należy znaleźć sprawiedliwe rozwiązania, obejmujące również bardziej szczegółowe programy walki z postępującą feminizacją ubóstwa.

Kolejnym dostrzeżonym przez EAPN problemem jest fakt, że stopa bezrobocia w UE wynosi 10% i rośnie, a jednocześnie 8% zatrudnionych jest dotkniętych ubóstwem. Osoby samozatrudnione także odczuwają dotkliwie ciężar kryzysu ze względu na ograniczony dostęp do pomocy i zabezpieczeń społecznych.

W świetle powyższego, stu czterdziestu delegatów na zgromadzenie ogólne z 26 sieci krajowych EAPN i 13 organizacji ogólnoeuropejskich oświadcza co następuje:

- **Ubóstwo jest spowodowane polityką strukturalną opartą na nierówności, a nie zmieniającymi się potrzebami ludności i jest ono konsekwencją pozbawienia ludzi ich podstawowych praw.** Podstawowym celem każdego uczciwego społeczeństwa powinno być wykorzenienie ubóstwa i wykluczenia społecznego. Aby to osiągnąć należy wprowadzić przepisy chroniące prawa człowieka na szczeblu krajowym i europejskim, wzmocnić istniejące przepisy i, jeśli to konieczne, monitorować ich wdrażanie.

- **Równiejsze społeczeństwa są lepsze dla wszystkich.** Więcej praw dla osób dotkniętych ubóstwem to więcej praw dla całego społeczeństwa. Walka z nierównościami i dyskryminacją to podstawowy warunek ograniczenia zagrożenia ubóstwem.
- **Aby promować spójność społeczną i osiągnąć wysoki poziom standardów socjalnych dostępnych dla wszystkich, potrzebujemy mocniejszego i bardziej ambitnego projektu socjalnej Unii Europejskiej.**
- Musimy promować **pozytywną i realistyczną debatę o imigracji**, podkreślając podstawowe prawa imigrantów i wskazując na to, że imigracja może przynosić korzyści **obu stronom – zarówno gospodarzom jak i imigrantom**. Zjawisko imigracji może również wspomagać strategie walki z ubóstwem.
- Należy również zauważyć, że **w całej Europie imigranci są w dużym stopniu zagrożeni ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Nie jest to nieunikniony skutek migracji**, a konsekwencją polityki rządów państw UE wobec imigrantów. Unia Europejska powinna również zrewidować **politykę wywołującą ubóstwo w krajach pochodzenia imigrantów**.
- Działania EAPN i innych podmiotów podzielających wizję bardziej socjalnej Europy przynoszą efekty, które jednak są podważane i negowane przez **dominującą kulturę** ukształtowaną przez paradygmat neoliberalny.
- Dostrzegamy **ogromną odwagę osób żyjących w ubóstwie i osób, które działają w solidarności z nimi** oraz ich zaangażowanie w walkę z ubóstwem i wykluczeniem społecznym, która musi trwać aż nikt nie będzie musiał żyć w ubóstwie.
- Należy podkreślić, że kryzys finansowy i gospodarczy jest wynikiem **nieograniczonych przepisami spekulacji**. Odpowiedzialni za jego wywołanie powinni być pociągnięci do odpowiedzialności. Nie do zaakceptowania jest, by zwykli ludzie, szczególnie osoby żyjące w ubóstwie, musieli płacić za kryzys, którego nie wywołali.
- **Długofalowe koszty ignorowania problemu ubóstwa** i braku nacisków na rzecz skuteczniejszej dystrybucji bogactwa w naszych społeczeństwach mogą doprowadzić do tego, że nasze wyjście z kryzysu pociągnie za sobą napięcia społeczne, a kolejny kryzys przyniesie jeszcze straszniejsze skutki.

Postulaty delegatów na zgromadzenie ogólne EAPN:

### **Ambitna Strategia UE 2020**

- Określenie konkretnych i jednoznacznych celów redukcji ubóstwa, które będą oznaczały sukces w walce z ubóstwem, wykluczeniem społecznym i nierównościami.

- Umieszczenie walki z ubóstwem, wykluczeniem społecznym i nierównościami w centrum gospodarczej, finansowej i podatkowej polityki UE i jej państw członkowskich.
- Uznanie kryzysu finansowego, gospodarczego i socjalnego za okazję do opracowania sposobu redystrybucji dochodu i bogactwa np. poprzez opodatkowanie transakcji finansowych. Niech ci, którzy wcześniej czerpali ogromne zyski płacą za kryzys.
- Zwiększenie inwestycji społecznych zamiast cięć wydatków socjalnych i obniżania pensji.

### **Stworzenie skutecznej platformy walki z ubóstwem na szczeblu krajowym i europejskim**

- Przekształcenie socjalnej OMK w dynamiczne platformy na szczeblu krajowym i europejskim, angażujące wszystkie kluczowe podmioty, w szczególności EAPN i jej sieci krajowe z ich wiedzą ekspercką, tak by zapewnić przejrzystość i odpowiedzialność za decyzje, promować wzajemne uczenie się i zapewniać osiągnięcie wspólnych celów poprzez skupienie się na danym kraju i temacie.
- Stworzenie wysokiej jakości mechanizmów oceny aktualnych instrumentów i rozpoczęcie tworzenia europejskich ram prawnych, gwarantujących standardy socjalne w UE.
- Zmobilizowanie instrumentów finansowych UE w celu wsparcia rozwoju infrastruktury usług socjalnych, plany demonstracji, lepsze uczestnictwo i sprawowanie kontroli.
- Uznanie podmiotów społecznych za kluczowy czynnik osiągnięcia spójności społecznej i zapewnienia niezbędnych środków wspierania programów integracji społecznej w celu zapobiegania kryzysowi socjalnemu oraz finansowe wsparcie działania sieci takich jak EAPN.
- Zapewnienie „mainstreamingu” celów integracji społecznej w Strategii UE 2020 i powiązania ich następnie z oceną wpływu społecznego nowych programów i przepisów.

### **Wdrożenie zobowiązań zawartych w Zaleceniu Aktywnej Integracji społecznej i Strategii Integracji Społecznej UE.**

- Wdrażanie Zasad Aktywnej Integracji społecznej poprzez:
  - Zatwierdzenie ramowej dyrektywy UE o odpowiednim dochodzie minimalnym, wystarczającym do godnego życia i pełnego uczestnictwa w społeczeństwie.
  - Stworzenie integracyjnych rynków pracy, które umożliwiają zindywidualizowane

ścieżki wsparcia dostępu do odpowiednio płatnej pracy, tak by nikt, kto pracuje, nie musiał nadal żyć w ubóstwie.

- Zagwarantowanie dostępu do usług wysokiej jakości, takich jak darmowa opieka zdrowotna i edukacja, porządne i niedrogie energooszczędne domy. Należy zakazać wszelkich cięć w usługach związanych z podstawowymi potrzebami takimi jak żywność, energia elektryczna i gaz, ogrzewanie i woda, ponieważ życie bez tych dóbr byłoby nieludzkie.
- Postęp w tworzeniu i wdrażaniu narodowych strategii walki z bezdomnością.
- Stworzenie Zaleceń UE, odnoszących się do ubóstwa dzieci.

### **Polityka imigracyjna w oparciu o prawa człowieka**

- Rozpoczęcie debaty nad wspólną polityką imigracyjną i zarządzanie napływem imigrantów w celu zapewnienia lepszego przyjęcia imigrantom przybywającym do UE, aby mogli budować swą przyszłość w ludzki i godny sposób. Domagamy się wdrożenia przez UE Karty Praw Migrantów ONZ.
- Zapewnienie, by potrzeby imigrantów, ich integracja i uczestnictwo w życiu społecznym, stały się priorytetem w przyszłej strategii integracji społecznej UE.
- Wspieranie sprawozdań medialnych i zwiększanie pozytywnie rozumianej obecności imigrantów w mediach, by umożliwić zmianę postaw społecznych.
- Zapewnienie imigrantom lepszego dostępu do porządnej pracy, usług społecznych, edukacji i ochrony zdrowia oraz do odpowiedniego dochodu.
- Koniec z obecną polityką ignorowania realiów życia nielegalnych imigrantów do państw Unii Europejskiej, wdrożenie konkretnych działań, zapewniających imigrantom dostęp do podstawowych praw, takich jak edukacja czy ochrona zdrowia.
- Zwiększenie wsparcia takich projektów w krajach rozwijających się, które dążą do stworzenia lepszej przyszłości osobom żyjącym w ubóstwie, zamiast inwestowania w różnorodne systemy bezpieczeństwa, mające powstrzymać napływ imigrantów do Europy oraz wywieranie nacisku na elity tych krajów, by uczyniły to samo.

### **Ambitne dziedzictwo polityczne Europejskiego Roku 2010**

- W oparciu o powyższe postulaty należy na zakończenie Europejskiego Roku 2010 doprowadzić do zobowiązań głów państw i rządów państw członkowskich UE do uznania walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym za kluczowy element socjalnej, gospodarczej, finansowej i podatkowej polityki tych państw.
- Przyznanie, że zadanie stworzenia większej świadomości przyczyn i konsekwencji ubóstwa to zadanie długofalowe, wymagające ogromnych inwestycji na rzecz zaangażowania całego społeczeństwa w zwalczanie ubóstwa i wykluczenia społecznego.

- Zaangażowanie wszystkich podmiotów społeczeństwa obywatelskiego na wszystkich szczeblach administracji publicznej we wdrażanie i ocenę Europejskiego Roku 2010.

Jeśli Rok 2010 ma przynieść rzeczywiste efekty, to musi w widzialny sposób poprawić realia życia imigrantów i wszystkich osób dotkniętych ubóstwem w całej Europie. Przyszła Strategia UE powinna otworzyć drogę nowej kulturze tworzenia polityki i nowym programom, które zamiast generować nowe rodzaje ubóstwa, **zagwarantują godziwe życie dla wszystkich**. Aby to osiągnąć **konieczne jest uczestnictwo osób doświadczających ubóstwa, w tym imigrantów**, oraz pomagających im organizacji pozarządowych.

## **10. Dyrektywa w sprawie poprawy sytuacji pracowników o niskich dochodach i wzmacniania pozycji osób doświadczających skrajnego ubóstwa**

**W** dniu 5 maja 2010 roku na posiedzeniu wiceministrów Komitet Ministrów Rady Europy przyjął dyrektywę w sprawie poprawy sytuacji pracowników o niskich dochodach i wzmacniania pozycji osób doświadczających skrajnego ubóstwa, która brzmi następująco:

### **Preambuła**

Komitet Ministrów Rady Europy

Przywołując artykuły 1 i 4 zrewidowanej Europejskiej Karty Praw Socjalnych o prawie do pracy i godziwego wynagrodzenia oraz artykuł 30 o prawie do ochrony przed ubóstwem i wykluczeniem społecznym (ETS Nr 163);

Biorąc pod uwagę podstawowe zasady Europejskiego Kodeksu Zabezpieczenia Społecznego (ETS Nr 48);

Przywołując zrewidowaną Strategię Spójności Społecznej;

Podkreślając znaczenie wdrażania zintegrowanej polityki w tych obszarach, angażującej władze na wszystkich szczeblach, społeczeństwo obywatelskie i wszelkie inne podmioty zainteresowane;

Biorąc pod uwagę, że niskoopłacane i ryzykowne zatrudnienie stało się narastają-

cym problemem w wielu państwach członkowskich oraz że dla wielu pracowników o niskich dochodach zatrudnienie nie jest jedynym sposobem wyjścia z ubóstwa;

Przyjmując do wiadomości, że niektóre wrażliwe grupy są zagrożone niskoopłaconym zatrudnieniem, wśród nich kobiety, pracownicy młodzi i starsi, gospodarstwa domowe, w których zarabia tylko jedna osoba, samotni rodzice, osoby żyjące samotnie, osoby o niskich kwalifikacjach i całkowicie pozbawione kwalifikacji, imigranci, osoby wewnątrznie przesiedlone, członkowie społeczności Romów i osób podróżujących, osoby niepełnosprawne i bezdomne;

Rozpoznając, że długotrwałe bezrobocie lub długotrwałe niskoopłacone zatrudnienie może być barierą do lepszego zatrudnienia i nieść ze sobą negatywne konsekwencje;

**Uznając, że skrajne ubóstwo pozbawia możliwości korzystania z podstawowych praw socjalnych i praw człowieka, prowadzi do wykluczenia społecznego i zagraża spójności społecznej oraz że osoby doświadczające skrajnego ubóstwa mają prawo do godnego i niezależnego życia;**

**Rozpoznając, że wzmocnienie pozycji osób doświadczających skrajnego ubóstwa wymaga rozwiązań stworzonych na miarę oraz wielowymiarowego, strukturalnego, dynamicznego i długofalowego podejścia oraz że niezbędne są działania na trzech poziomach: budowania jednostkowej wydajności, wspierania sieci socjalnych i stymulowania uczestnictwa w procesach podejmowania decyzji;**

**Uznając odpowiednie działania Rady Europy na polu socjalnym, w szczególności sprawozdanie o dostępie do praw socjalnych,**

**Zaleca rządów państw członkowskich, by podczas tworzenia i zmieniania polityki krajowej wzięły pod uwagę poniższe wytyczne.**

## **A. Poprawa sytuacji pracowników o niskich dochodach**

### **I Definicje**

1. Na potrzeby niniejszego dokumentu „pracownicy o niskich dochodach” to osoby żyjące w gospodarstwach domowych, których dochód z zatrudnienia oraz innych źródeł dochodu nie jest wystarczający do zapewnienia całkowitego dochodu powyżej 60% mediany zrównoważonego dochodu krajowego (prognozy zagrożenia ubóstwem).

## **II Spójna polityka**

2. Państwa członkowskie powinny przeprowadzić reformę swoich systemów pomocy społecznej, tak by usunąć pułapki ubóstwa i aby pracownicy o niskich dochodach nie byli wyłączeni z otrzymywania zasiłków socjalnych.
3. Polityka zatrudnienia dotycząca elastycznych form zatrudnienia nie powinna skutkować ograniczeniem praw pracowniczych i uprawnień do świadczeń pomocy społecznej.
4. Należy promować odpowiednie mechanizmy krajowej płacy minimalnej lub równoważnej odpowiedniej płacy.
5. Polityka podatkowa powinna uwzględniać sytuację pracowników o niskich dochodach.
6. Pracownicy o niskich dochodach powinni mieć dostęp do wysokiej jakości usług publicznych (np. ochrony zdrowia, edukacji, usług socjalnych, mieszkalnictwa).

## **III Sposoby zapobiegania i zwalczania niskoopłacanego zatrudnienia**

7. Działania aktywizujące powinny dotyczyć zarówno strony podaży jak i popytu rynku pracy, a ich celem powinno być zapewnienie wsparcia niezbędnego do uzyskania wysokiej jakości, odpowiedniego i zrównoważonego zatrudnienia, dostarczającego odpowiedniego dochodu.
8. Programy powinny zwalczać dyskryminację i zmniejszać różnicę płac, zgodnie z prawem kobiet i mężczyzn do równego wynagrodzenia za pracę o równej wartości, a także wspierać szkolenie i zatrudnianie osób z niepełnosprawnościami.
9. Należy podjąć działania w celu zapewnienia dzieciom z rodzin o niskich dochodach równych możliwości pełnej integracji w systemie edukacji i uczestnictwa w kulturze i rekreacji. Należy wyeliminować pracę dzieci i zapobiegać opuszczaniu szkoły przez młodzież przed uzyskaniem odpowiednich kwalifikacji i umiejętności, które ułatwiłyby im dostęp do zatrudnienia i realizacji życiowych możliwości.
10. Należy wdrożyć środki mające na celu informowanie rodzin i młodzieży o dostępie do wsparcia w miejscu pracy, pomocy społecznej, zasiłku mieszkaniowego itp.
11. Należy odnieść się do różnic regionalnych w celu zapewnienia sprawiedliwości w kwestii płac, dostępności pracy i łatwo dostępnych rynkowych programów szkoleniowych.

12. Sektory działalności o najwyższym odsetku pracowników o niskich dochodach powinny być zachęcane do wprowadzania działań, prowadzących do odpowiedniego dochodu oraz do podnoszenia umiejętności pracowników i zwiększania ich możliwości zatrudnienia.

13. Pracownicy o niskich dochodach, podobnie jak wszyscy pracownicy, powinni mieć zagwarantowane odpowiednie warunki pracy: godziwe wynagrodzenie, uczestnictwo w podejmowaniu decyzji i reprezentację w układach zbiorowych, równowagę pomiędzy życiem zawodowym i prywatnym oraz pewien stopień bezpieczeństwa pracy. Należy promować dialog społeczny pomiędzy związkami zawodowymi i pracodawcami w celu zagwarantowania powyższych praw.

14. Osoby bezrobotne i niskowyzkwalifikowani pracownicy o niskich dochodach powinni otrzymywać wsparcie w pokonywaniu barier psychologicznych, społecznych i kulturowych, będących przeszkodą dla poprawy perspektyw zatrudnienia.

15. Należy promować działania organizacji pozarządowych (NGO) świadczących usługi wspierające pracowników o niskich dochodach i zatrudnienie poprzez przedsiębiorczość społeczną i inne usługi.

16. Należy zachęcać władze lokalne do wspierania i koordynowania usług na szczeblu lokalnym w celu poprawy sytuacji pracowników o niskich dochodach.

#### **IV Ocena**

17. Należy wprowadzić odpowiednie mechanizmy monitorowania skuteczności programów mających poprawić sytuację pracowników o niskich dochodach poprzez:

a. gromadzenie informacji i statystyk na temat niskoopłaconego zatrudnienia i analizowanie sytuacji społecznej, gospodarczej i związanej z postrzeganiem płci w gospodarstwach domowych o niskim dochodzie a także czynników wpływających na liczbę takich gospodarstw domowych;

b. opracowanie wskaźników (innych niż finansowe) w celu monitorowania postępu w ograniczaniu niskoopłaconego zatrudnienia (np. mobilność, jakość pracy itp.);

c. ocena i ewaluacja obecnej polityki i projektów pilotażowych; włączenie pracowników o niskich dochodach w proces oceny;

d. wykonanie badań podłużnych monitorujących niskoopłacone zatrudnienie;

- e. przeprowadzenie badań porównawczych pracowników o niskich dochodach i osób pozostających daleko od rynku pracy;
- f. wykorzystanie zdobytych danych do opracowania popartej dowodami polityki zwalczania niskoopłaconego zatrudnienia.

## **B. Wzmacnianie pozycji osób doświadczających skrajnego ubóstwa**

### **V Definicje**

18. Skrajne ubóstwo objawia się w różnych krajach w różny sposób i wynika z doświadczania przez dłuższy czas większej liczby niedogodności związanych z ubóstwem - kiedy dochody i zasoby danej osoby są do tego stopnia niewystarczające, że uniemożliwiają jej życie na poziomie akceptowalnym w społeczeństwie, w którym dana osoba żyje. Osoby dotknięte tego rodzaju ubóstwem, szczególnie pozbawione zewnętrznego wsparcia, nie mają perspektyw szybkiego wyjścia z tej sytuacji.

### **VI Strategie i ich wdrażanie**

19. Należy opracować wszechstronne, wielowymiarowe strategie wzmacniania pozycji osób doświadczających skrajnego ubóstwa, w dialogu z tymi osobami, z osobami pracującymi z nimi oraz z innymi podmiotami zainteresowanymi.

20. Jako priorytet należy zagwarantować odpowiedni dochód minimalny i odpowiednie usługi socjalne wysokiej jakości.

21. Należy zapewnić koordynację planów i wdrażania pomiędzy służbami publicznymi we współpracy z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami zainteresowanymi, definiując jednocześnie, jeśli to konieczne, zakres odpowiedzialności.

22. Skuteczne finansowanie usług wspierających osoby doświadczające skrajnego ubóstwa powinno być długofalowe.

23. Należy zapewnić szkolenia odpowiedniej jakości dla osób wdrażających programy i świadczących usługi.

### **VII Programy wsparcia**

24. Należy opracować i wdrożyć zintegrowane, stworzone na miarę, niedrogie i dostępne geograficznie systemy wsparcia na rzecz godnego życia.

25. Należy wspomagać prywatne inicjatywy na szczeblu lokalnym i krajowym.

26. Należy wspierać inicjatywy wzajemnej pomocy i wspólnej mobilizacji osób doświadczających skrajnego ubóstwa.

27. Należy stymulować solidarność i inicjatywy mające na celu zwiększanie świadomości przyczyn i skutków skrajnego ubóstwa.

28. Należy przeprowadzić długotrwałe programy rozwoju społeczności lokalnej w ubogich dzielnicach z zaangażowaniem lokalnej społeczności.

### **VIII Wzmacnianie pozycji i możliwość uczestnictwa w procesach podejmowania decyzji**

29. Należy zrewidować i w razie potrzeby zreformować programy i sposób ich wdrażania, szczególnie pod względem koordynacji i promocji oraz wzmacniania pozycji i możliwości uczestnictwa w podejmowaniu decyzji.

30. Należy dostosować procedury tworzenia programów, ich monitorowania i ewaluacji w celu stworzenia warunków niezbędnych do umożliwienia osobom doświadczającym skrajnego ubóstwa wyrażanie własnych opinii.

31. Należy zachęcać do dalszego zwiększania roli społeczeństwa obywatelskiego, szczególnie organizacji pozarządowych odgrywających kluczową rolę w walce z ubóstwem.

32. Należy umożliwić dzieciom odpowiedni dostęp do zasobów, umożliwiających realizację ich pełnego potencjału, uniknięcie ubóstwa i uczestnictwo w społeczeństwie.

### **IX Badania i wymiana dobrych praktyk**

33. Należy przeprowadzić badania jakościowe i ilościowe, dotyczące potrzeb i aspiracji osób doświadczających skrajnego ubóstwa oraz skuteczności strategii i sposobu wdrażania strategii wzmacniania pozycji tych osób. Wielką pomocą w tym zakresie może być wymiana i ocena dobrych praktyk.

## **11. Strategia „Europa 2020”**

**17** czerwca 2010 roku podczas szczytu szefów państw rządów Unii Europejskiej zostały przyjęte cele nowej unijnej strategii „Europa 2020”. Zmniejszenie liczby Europejczyków zagrożonych ubóstwem o 20 mln oraz podniesienie wskaźnika zatrudnienia osób w wieku produkcyjnym do 75% do roku 2020 – to jedne z głów-

nych zamierzeń, jakie stawia przed sobą strategia „Europa 2020”. Strategia opracowana przez Komisję Europejską ma pomóc wyjść Europie z kryzysu oraz przygotować ją do wyzwań nadchodzącego dziesięciolecia.

„Europa 2020” to dokument opisujący, co należy zrobić dziś i w przyszłości, aby ponownie ożywić gospodarkę UE – powiedział przewodniczący Komisji Europejskiej José Manuel Barroso. Strategię oparto na trzech uzupełniających się priorytetach: inteligentnym wzroście – oznaczającym rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacjach; trwałym wzroście – czyli wspieraniu gospodarki niskoemisyjnej; oraz wzroście sprzyjającym włączeniu społecznemu dzięki wspieraniu gospodarki, charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną.

W obszarze zatrudnienia i walki z ubóstwem strategia zakłada:

- podwyższenie wskaźnika zatrudnienia osób w wieku 20-64 lat tak, by w roku 2020 wynosił 75%;
- zmniejszenie liczby osób przedwcześnie kończących naukę szkolną do 10%, co najmniej o 40% więcej młodych powinno zdobywać wyższe wykształcenie;
- zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem o 20 mln.

Zwiększenie zatrudnienia, podniesienie poziomu edukacji oraz walka z ubóstwem mają zostać osiągnięte poprzez programy:

- *Młodość w drodze*, którego celem jest poprawa jakości i atrakcyjności europejskiego szkolnictwa wyższego na arenie międzynarodowej poprzez wspieranie mobilności studentów i młodych specjalistów. Konkretnym przejawem powinna być większa dostępność stanowisk w państwach członkowskich dla kandydatów z całej Europy oraz właściwe uznawanie kwalifikacji i doświadczenia zawodowego;
- *Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia*, który ma za zadanie stworzenie warunków do unowocześnienia rynków pracy w celu zwiększenia poziomu zatrudnienia oraz zapewnienie trwałości europejskich modeli społecznych w obliczu odchodzenia na emeryturę pokolenia wyżu demograficznego;
- *Europejski program walki z ubóstwem* mający na celu zapewnienie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej poprzez pomoc osobom biednym i wykluczonym społecznie oraz umożliwienie im aktywnego uczestniczenia w życiu społecznym.

Komitet Ochrony Socjalnej (SPC) podczas spotkania w dniu 18 maja 2010 roku, zaproponował kompromisową propozycję celów redukcji ubóstwa i wykluczenia społecznego o 20 milionów. Propozycja ta oparta jest o 3 wskaźniki: ryzyko ubóstwa (ludzie żyjący poniżej 60% krajowej mediany dochodu), materialną deprivację (ludzie, których warunki życia są poważnie ograniczone poprzez brak środków w co

najmniej 4 z 9 sytuacji deprivacji) i o wskaźnik ludzi żyjących bez pracy. Członkowie Komitetu Ochrony Socjalnej zaproponowali aby każdy kraj członkowski mógł dowolnie wybierać jeden z tych trzech wskaźników i używać go jako narodowego celu.

Redukcja liczby osób dotkniętych ubóstwem w Europie o 20 milionów ludzi ma być według Strategii realizowana poprzez flagową inicjatywę „Europejską Platformę przeciwdziałania ubóstwu”.

Europejska Sieć Przeciwdziałania Ubóstwu ma kilka głównych propozycji do tej inicjatywy:

1. Przekształcenie otwartej metody koordynacji w europejską i narodowe platformy przeciwko ubóstwu.
2. Rozwój mechanizmów oceny efektywności obecnych instrumentów i posunięcie w stronę stworzenia europejskich ram gwarancji standardów socjalnych.
3. Mobilizacja finansowych instrumentów Unii Europejskiej wspierających rozwój społecznej i trwałej infrastruktury usług, pokazowych projektów, lepszej partycypacji i polityki promującej dialog obywatelski.
4. Zapewnić, że cele Inkluzji Społecznej są wdrażane do głównego nurtu polityki, w powiązaniu z efektywnym oszacowaniem wpływu społecznego.

## **12. Prezydencja belgijska w Unii Europejskiej**

**1** lipca 2010 roku rozpoczęła się półroczna prezydencja Belgii w Unii Europejskiej, która nastąpiła po prezydencji hiszpańskiej. Program Belgii na okres jej przewodnictwa w Radzie UE koncentruje się na kwestiach gospodarczych. Oprócz uregulowania sektora finansowego i działań na rzecz pobudzenia wzrostu gospodarczego, podczas debaty, wielu belgijskich deputowanych podkreśliło potrzebę wykorzystania wzrostu gospodarczego do walki z ubóstwem i bezrobociem. W swoim przemówieniu podczas posiedzenia plenarnego w dniu 7 lipca, belgijski premier Yves Leterme powiedział, że głównymi priorytetami są gospodarka, kwestie społeczne, ochrona środowiska i sądownictwo. Wielu deputowanych nawoływało w swoich przemówieniach do zmniejszenia różnic społecznych w Europie. Lider socjalistów Martin Schulz powiedział, że sektor bankowy musi ponieść finansowe konsekwencje kryzysu i wezwał do „większych uregulowań w celu zmniejszenia różnic społecznych w Europie”. Rebecca Harms z grupy Zielonych wyraziła pogląd, że choć ważne jest przywrócenie zaufania w zdolność UE do działania poprzez nadzór finansowy, należy wykroczyć poza politykę budżetową i gospodarkę, i spojrzeć na kwestie społeczne. Patrick Le Hyaric z grupy GUE/NGL z zadowoleniem przyjął cele zrównowa-

żonego rozwoju, walki z ubóstwem i ochrony środowiska. Powiedział jednak, że nie zostaną one zrealizowane „jeżeli nie zwiększy się siła nabywcza społeczeństwa”.



[www.endpoverty.eu](http://www.endpoverty.eu)



[www.eapn.org.pl](http://www.eapn.org.pl)

**Wydawca:**  **WRZOS**

Wspólnota Robocza Związków Organizacji Socjalnych  
ul. Nowy Świat 49  
00-042 Warszawa  
tel.: /22/ 826-52-46  
fax: /22/ 551-54-55

**eapn@wrzos.org.pl**  
**www.wrzos.org.pl**

**Redakcja:**  
Kamila Płowiec

**Korekta:**  
Katarzyna Gierczycka

**Skład i projekt graficzny:**

Ro To Co  
[www.rotoco.pl](http://www.rotoco.pl)



**Druk:**